

Ook voetbaden vereisen goed management

Tekst: Pieter Passchyn - dierenarts en onafhankelijk adviseur melkvee - www.milkadvice.be

Beeld: Twan Wiermans

Waarschijnlijk gebruikt 80 procent van de melkveebedrijven voetbaden. Doorloopbaden of stabaden worden gebruikt om te infectiedruk te verminderen (bv. voor interdigitale dermatitis) of om de huid te verstevigen om het binnendringen van bacteriën tegen te gaan (bv. voor panaritium). Het lijkt dus een evidentie om gebruik te maken van voetbaden. Toch pleiten sommige recente bevindingen niet echt voor het gebruik van een voetbad.

Een Nederlandse studie toonde aan dat bedrijven die gebruikmaken van een voetbad, meer kans hebben op manke dieren dan bedrijven die geen voetbad hadden. In een ander onderzoek uit de VS vonden de onderzoekers geen verschil in klauwgezondheid tussen bedrijven met of zonder voetbaden. Een mogelijke verklaring voor het negatief effect van voetbaden op de Nederlandse bedrijven zou kunnen zijn dat de voetbaden vaker gevuld waren met mest dan met ontsmettingsproducten (=biociden). Het feit dat de voetbaden in de Amerikaanse studie geen effect hadden, kan verklaard worden doordat de aanwezigheid van mest de werking van de ontsmettingsproducten teniet doet. Beide studies moeten ons echter doen besluiten dat gebruik van voetbaden ook uitstekend management vereist namelijk ervoor zorgen dat permanente voetbaden schoon blijven en dat tijdelijke voetbaden weggezet worden wanneer ze niet gebruikt worden.

Afmetingen doorloopbaden

De lengte van het voetbad is cruciaal. Hoe langer een voetbad is, hoe meer een poot ondergedompeld wordt wanneer de koe er door loopt. Bij een 'typische' lengte van 1,8 m, wordt één achterpoot de helft minder ondergedompeld dan de andere achterpoot. In een gedragsstudie zagen de onderzoekers dat de kans dat beide achterpoten minstens tweemaal ondergedompeld worden, steeg van 53 % bij een lengte van 1,8 m, naar 84 % bij 2,4 m, tot 96 % bij 3 meter. Wanneer het voetbad 3,7 m lang is, dan is een significante stijging van het aantal poten dat ten minste drie keer ondergedompeld wordt in vergelijking met een lengte van 3 meter.

De lengte van het voetbad is cruciaal. Hoe langer een voetbad is, hoe meer een poot ondergedompeld wordt wanneer de koe er door loopt.

Het nadeel van een langer bad is dat, wanneer we niets veranderen aan de hoogte en de breedte, het volume groter wordt. Koeien gaan vlot in een bad met hoge opstand. Ze onder vinden geen problemen wanneer de hoogte toeneemt van 13 naar 26 cm. Voordeel van een hogere instap, is dat het makkelijker is om het vloeistofniveau op 12 à 14 cm te houden. De breedte van een voetbad wordt meestal bepaald door de breedte van de loopgang waarin deze zich bevindt, wat vaak 80 tot 100 cm is. Toch verdragen koeien een breedte van 50 à 60 cm zeer goed, op voorwaarde dat er aan beide zijden een schuine wand is. Deze nieuwe afmetingen zorgen niet voor meer verbruik. Reken maar eens uit: voor een voetbad met een afmeting van 0,8 m (b) * 0,12 (h) * 3 (l), heb je 288 liter water nodig. Een voetbad met een afmeting van 0,5 (b) * 0,14 m (h) * 3,6 (l), heb je gevuld met 252 liter water.

Stabaden

Bij het stabad staan de dieren een uur in het bad, met de bedoeling een diepgaande ontsmetting van de tussenklauwhuid en

eventueel aangetast balgebied te verkrijgen. Dit kan één- of tweemaal in het najaar gebeuren, bv. eenmaal in september (waarna liefst een schone weide!) en in ieder geval eenmaal bij het opstallen (waarna vanzelfsprekend een schone stal!). Het stabad voor bv. 8 volwassen runderen zou 5 m lang moeten zijn, 1,80 m breed en 15 cm diep. De formalineoplossing zou 8 tot 10 cm hoog moeten staan zodat de klauwen volledig ondergedompeld zijn. Een stabad wordt bij voorkeur buiten gedaan om hinder van de dampen te vermijden en moet ervoor zorgen dat de dieren zodanig vaststaan dat ze niet met hun hoofd in de damp hangen en dat ze niet uit het bad kunnen drinken. Deze manier van werken is natuurlijk vrij arbeidsintensief.

Gebruik

Er wordt aangeraden om de inhoud van een doorloopbad te vervangen na 200 à 300 passages. Een doorloopbad wordt ongeveer één keer per maand gebruikt. Indien het resultaat onvoldoende is, kan de frequentie verhoogd worden tot eenmaal per 14 dagen.

Bij het gebruik van doorloopbaden moet men ervoor zorgen dat de klauwen gereinigd zijn of zelfs bekapt voor ze in het bad gaan, zodat alle delen van de klauw in nauw contact komen met het biocide. Sommige veehouders plaatsen een extra voetbad gevuld met water (eventueel met zeep) voor het ontsmettingsbad. De klauwen zouden hierdoor al gereinigd zijn en dit zou zorgen dat er minder mest in het ontsmettingsbad terecht komt, doordat koeien al in het eerste bad mest hebben gemaakt. Dit werd op verschillende bedrijven nader bekeken maar een 'waterbad' plaatsen voor het ontsmettingsbad heeft geen enkele zin. Er waren zelfs meer koeien die mest maakten in het ontsmettingsbad, vergeleken met het waterbad, nl. 8,5 % ten opzicht van 5,8 %! Daarbij komt nog dat er hierdoor extra veel water in de mestkelder terecht komt en dat een deel van het water in het eerste bad voor een verdunding zorgt van het ontsmettingsbad wanneer beide baden vlak na elkaar geplaatst staan.

Wat moet/mag er nu in?

Het gebruik van antibiotica in voetbaden tegen mortellaro (oxytetracycline en lincocin) wordt beschouwd als 'off-label use'. Kopersulfaat en zinksulfaat zijn sinds 2006 niet meer toegelaten in ontsmettingsmiddelen voor veterinaire hygiënedoeleinden. Kopersulfaat werd meestal in een 2 %-oplossing gebruikt.

Onderzoek uit de VS toont echter aan dat nieuwe infecties van mortellaro hierbij niet kunnen voorkomen worden. Dit zou wel het resultaat zijn na gebruik van 5 %-oplossing, concludeerden de onderzoekers. In een grote veldproef (Israël) waarbij de linkerpoten in een kopersulfaatoplossing ondergedompeld werden en de rechterpoten in gewoon water, zag men geen verschil in voorkomen en genezen van mortellaro. Naast het feit dat dit niet toegelaten is, zorgt kopersulfaat nog voor extra negatief effect op het melkveebedrijf. Als dit met de mest verspreid wordt op het land, betekent dit per hectare heel wat extra koper. Bij maandelijks gebruik van 5 %-oplossing kopersulfaat, zagen onderzoekers uit de VS dat dit leidde tot een significante daling van de eerste en tweede snede opbrengst, en een lager drogestofgehalte van de voordroogkuil. Er was tevens een trend te zien naar minder snelle hergroei van het gras.

Handelsformol bevat formaldehyde (40 %) als werkzame stof en wordt niet als geneesmiddel gebruikt maar wel als desinfectans bestemd om schadelijke organismen te vernietigen. Het wordt gewoonlijk gebruikt in een concentratie van 3 à 5 %. Het is zeer irriterend voor de ademhalingswegen en de slijmvliezen. Het is corrosief en heeft de reputatie kankerverwekkend te zijn. Bovendien moet het

met grote voorzichtigheid gebruikt worden op goed verluchte plaatsen. Het wordt wel volledig afgebroken tot CO₂ en H₂O. Aangezien formalinebaden en baden met koper- of zinksulfaat een enorme belasting betekenen voor het milieu wordt er tegenwoordig naar alternatieven gezocht.

Onderzoeker Jorritsma (NL) en collega's vergeleken de effecten van doorloopvoetbaden met respectievelijk koperchelaat en formaline op het voorkomen van mortellaro. Middelen met koperchelaat zouden naar schatting dertig keer minder koper bevatten en dus minder belastend zijn voor het milieu en daarom zou dit een goed alternatief kunnen zijn. Ze vonden echter dat op het desbetreffende bedrijf de voetbaden met koperchelaat geen goed alternatief vormden voor de preventie en genezing van mortellaro.

Er zijn erg veel producten voor de groepsbehandeling op de markt. Deze kunnen zeer effectief zijn, maar er zijn nog maar weinig gegevens over beschikbaar in de literatuur. Het ultieme wondermiddel bestaat helaas niet. Algemene bedrijfshygiëne en goed management kunnen zeker hun steentje bijdragen om tot een goede klauwgezondheid te komen. ←

SCHOUTEN
QUICKFEED VOERDOSEERWAGEN

TELEFOON +31 (0) 577 40 80 80 • INFO@SCHOUTEN.WS • WWW.SCHOUTEN.WS